

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi

(KMUEFAD)

Karamanoğlu Mehmetbey University Journal of Literature Faculty

E-ISSN: 2667 – 4424

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/efad>

Tür: Araştırma Makalesi
Kabul Tarihi: 28 Ekim 2020

Gönderim Tarihi: 25 Ağustos 2020
Yayımlanma Tarihi: 15 Aralık 2020

Atf Künyesi: Küçüktağı, M. S. (2020). “Konya Şehri Örneğinde Nasrettin Hoca ve Noel Baba Tanınırlığı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma”. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 248-260.

DOI: <https://doi.org/10.47948/efad.785350>

KONYA ŞEHİRİ ÖRNEĞİNDE NASRETTİN HOCA VE NOEL BABA TANINIRLIĞI ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA

Mücahit Sami KÜÇÜKTAĞI*

Öz

Kültürel isim ve değerlerin toplumda ne kadar tanındığı ve bu tanınırlığın toplumu oluşturan nesiller bağlamında sayısal olarak değişimi araştırmaya değer bir konudur. Globalleşmenin ve batılılaşmanın yoğun hissedildiği günümüz dünyasında batı kültürüne karşı duruşu ile ön plana çıkmış bir şehir olan Konya’da Türk kültürel mirasının en kıymetli isimlerinden Nasrettin Hoca’nın tanınırlığı günümüz neslinin kimlik kişilik bağlamında Konya şehir kültürünü göstermesi bakımından son derece önemlidir. Diğer yandan Nasrettin Hoca gibi Batı dünyası için değerli olan Noel Baba isminin muhafazakâr Anadolu şehri Konya’da tanınırlığı ayrıca merak uyandıran bir durumdur. Bu anlamda makalede Batının kültürel mirası için önemli bir diğer kültürel öge Noel Baba’nın tanınırlığı Nasrettin Hoca tanınırlığı ile mukayeseli olacak şekilde sorgulanmaktadır. Kültürel mirasın nesiller arasında aktarılmasında resmi veya özel kurumların yanında medyanın da rolü bulunmaktadır. Çocuklar, gençler ve yetişkinlerden oluşan toplumun kendi değerleri ve isimleri ne kadar tanıdığını Konya şehri ölçeğinde ortaya koyan bu çalışmada halkın kendi değerlerine sahip çıkma düzeyi ölçülmüştür. Türk kültürü ve gelenekleri açısından en önemli figürlerin başında Nasrettin Hoca, Batı dünyası açısından ise özellikle yılbaşı kutlamalarıyla Noel Baba’nın önemli bir figür olduğu görülmektedir. Nasrettin Hoca’nın bilinirliğinin Noel Baba’nın tanınırlığı ile ilişkilendirilerek ölçülmeye çalışıldığı makalede kantitatif olarak çoğunluğu çocuk ve gençlerden oluşan toplam 202 kişi ile bire bir görüşme metodu ile anket uygulanarak sonuçlar SPSS programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda Konya’da çocuk ve gençlerin Noel Baba’yı Nasrettin Hoca’dan daha çok tanıdıkları ve azımsanmayacak oranda çocuk ve gencin kendilerini Noel Baba’ya daha yakın hissettikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırma ile medyayla birlikte kamu kurum ve kuruluşlarına Türk kültürünü dış etkenlerden ve özellikle Batı kültüründen koruma kapsamında önemli görevler düştüğü ortaya çıkmaktadır.

Anahtar kelimeler: Kantitatif Araştırma, Kültür, Eğitim, Nasrettin Hoca, Noel Baba.

A Comparative Research on the Recognition of Nasreddin Hodja and Santa Claus in the Case of Konya City

Abstract

It is worth investigating how cultural names and values are recognized in society and the numerical change of this recognition among the generations in the society. The recognition of Nasrettin Hodja, one of the most precious names of Turkish cultural heritage, is a city in Konya, a city that stands out with its stance against western culture in today's world where globalization and westernization are felt intense. The recognition of the name of Santa Claus that is valuable for the Western world, like Nasrettin Hodja in Konya conservative Anatolian city is also a curious situation. In this sense, the article explores the recognition of two important religious and cultural elements Nasrettin Hodja and Santa Claus for cultural heritage. In addition to public or private institutions, the media also plays a role in the transfer of cultural heritage among generations. In this study, which shows how much the society consisting of children, youth and adults know their values and names, the level of public

* Dr., Dış İlişkiler Müdürü, Konya Büyükşehir Belediyesi, Konya/Türkiye. E-posta: samisamm@gmail.com, Orcid: <https://orcid.org/0000-0001-5021-7361>.

ownership is measured in Konya. It is seen that Nasrettin Hodja is one of the most important figures in terms of Turkish culture and traditions, and Santa Claus is an important figure for the Western world, especially with New Year's celebrations. In the article in which the awareness of Nasrettin Hodja was tried to be measured by associating it with the recognition of Santa Claus, the questionnaire was applied to one-on-one interview method with a total of 202 people, mostly children and youth, and the results were analyzed with the SPSS program. Because of the research, it was concluded that children and young people in Konya know Santa Claus more than Nasrettin Hodja does and that children and young people feel much closer to Santa Claus. The research reveals that together with the media, public institutions and organizations have important duties in protecting Turkish culture from external factors and especially from Western culture.

Keywords: Quantative Research, Culture, Education, Nasrettin Hodja, Santa Claus

Giriş

Konya tarihsel olarak kadim şehirlerin başında gelmektedir. Şehir içinde bulundurduğu Mevlana, Şems, Konevi ve Nasrettin hoca gibi İslam kültürel mirasının temel isimleriyle birlikte Çatalhöyük, Eflatun Pınarı, Kilistra, Sille Aya Elena gibi İslam öncesi ve harici pek çok kültürel öge ve mekâna da ev sahipliği yapmaktadır. Konya, günümüzde hâlihazırda var olan pek çok İslam eserleri ve bunun dışında Hristiyanlık öğeleri ve kiliseleri ile Batı ve Türk İslam medeniyetlerinin sentezlenerek yaşandığı Anadolu şehirlerinin başında gelmektedir. Tarihte kültürel öge ve isimlerin kimi zaman hoşgörü ile harmanlandığı kimi zaman Beyşehir yolu mevkiinde gerçekleşen Miryokefalon savaşı ile çatışmaya dönüştüğü mekânlara ev sahipliği yapan Konya, bin yıldır Türk İslam medeniyeti şehri kimliğini şehrin mukimleri ile birlikte üzerinde taşımaktadır.

Son yüzyılda yaşanan kültürel ve sosyal değişim ile birlikte şehir ve insanı doğal olarak dönüşüme uğramış Batı merkezli modern yaşam biçiminin özellikle çocuklar ve gençler üzerinde etkisi araştırmaya değer bir konu olmuştur. Popüler batı kültürünün yoğun etkisi, geleneklere ve simge isimlere dayanan Anadolu kültürünün gelecek nesillere aktarılmasında kesintilere yol açmaktadır. Geçmişle gelecek arasında bir kültür köprüsü kurulabilmesi için halkın değerlerinin yeniden halka ve yeni nesillere sunularak hatırlatılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Kültürel değişim ve farklılaşmanın ne düzeyde olduğunu görmek adına gerçekleştirilen bu mütevazı çalışmada önemli bir kültür değerimiz olan Nasrettin Hoca'nın Konya şehrinde tanınırlığı; Nasrettin Hoca ile birlikte tüm dünyada küresel hakim yapı Batı'nın ve Hristiyanlığın simgesi olarak sunulan Noel Baba bilinirliği araştırılmış ve iki figür arasındaki fark ortaya konulmaya çalışılmıştır. Anadolu topraklarında yaklaşık son bin yılın hâkim kültürel ögesi Nasrettin Hoca tanınırlığı, son yüzyılda ön plana taşınan popüler Batı kültürünün ögesi Noel Baba tanınırlığı ile karşılaştırılarak özellikle çocuklar ve gençler üzerinden araştırılmaya çalışılmıştır.

Nasrettin Hoca ve Noel Baba Anadolu coğrafyasının değerleridir. Birisi Toros dağlarının güneyinden ve Hristiyanlık değerini, diğeri Toros dağlarının kuzeyinden ve İslam değerini temsil ederken her ikisi birden Konya Anadolu havzasından neşet eden kültürel isimlerdir. Kültürel değişimin aynı havzada ortaya çıkmış farklı değerlerinin yeni nesillerde yansımaları bugün itibarıyla tespit etmek anlamlı olacaktır.

Nasrettin Hoca ve Noel Baba

Nasrettin Hoca, Çin'den Balkanlara kadar geniş bir coğrafyada bilinen bir isim olmakla birlikte Türk ve Anadolu kültürü için Yunus Emre ve Mevlana gibi önemli bir isim olmuş, nüktedanlığı ile halkımız adına asırlar boyu eğitici ve öğretici konumunu muhafaza etmiştir.

Nasrettin Hoca 1208 yılında Eskişehir'in Sivrihisar ilçesinin Hortu köyünde doğmuştur. Babası, köyün imamı olan Abdullah Efendidir. Nasrettin Hoca kendi köyünde bir süre imamlık yapmış 1236'da Konya'nın Akşehir ilçesine gelerek Seyyid Mahmud Hayranî'ye bağlanmıştır (Gölpınarlı, 1996, s. 10). Babasının Hristiyan bir aile reisi olduğu (Wall, 1949, s. 352) iddiası, bilimsel temeli olmayan, boş bir sav olarak kabul edilmiş ve kıymetli bir değer Batı tarafından sahiplenilmesi amacıyla ortaya atıldığı anlaşılarak yıllar itibarıyla bu asılsız iddianın tutmadığı görülmüştür. Nasrettin Hoca'nın hayatının büyük bir bölümünü geçirdiği Konya'nın Akşehir ilçesi, tarihte Türkiye Selçuklularının önemli şehirlerinden birisi

olarak bilinmektedir. Bu durum tarihi kayıtlardan olduğu kadar Türkiye’de eşine az rastlanır bir şekilde korunduğu gözlenen Akşehir’in tarih kokan sokak ve caddelerinin eski yapılarında ve son dönemde gerçekleştirilen yenileme çalışmaları ile adını duyurduğu Bedesten’inde dolaşanlar tarafından da rahatlıkla görülebilmektedir. Nasrettin Hoca ömrünün büyük kısmını Akşehir’de geçirmiş, burada görev yapmış, insanların dertlerini dinlemiş, onları güldürmüş, düşündürmüş ve Akşehir’de 1284 yılında vefat etmiştir. Türbesi de Akşehir’dedir (Karpuz, 1996, s. 193). Fatih’in hocası ve İstanbul’un ilk kadısı Sivrihisarlı Hızır Bey, Nasrettin Hoca’nın sülalesindedir. Eskişehir ili Sivrihisar ilçesi Hortu köyünde Hoca’nın neslinden insanların mezarları vardır. Kendi türbesinin yanında kızının mezarı da vardır. Hakkında bilgi veren kaynaklarda iki kere evlendiği, iki kızı ve bir oğlu olduğu yazmaktadır (Özçelik ve Yeşilyurt, 2012, s. 14).

Nasrettin Hoca, küçük isim farklılıkları ile Azerbaycan’da Molla Nasrettin, Kazakistan’da Koja Nasrettin, Özbekistan’da Nasrettin Efendi olarak Türk dünyasında ve İslam dünyasında sevilen tanınan önemli isimlerden biridir (Şimşek, 2005, s. 30). Nasrettin Hoca, Türk milletinin mizah anlayışının ve zekâsının sembolüdür. Türkmenistan, Özbek, Azeri, Tatar gibi Türk halklarının tamamında Nasrettin Hoca tanınmaktadır (Şahin, 2010, s. 136). Bu sebeple de her çağda yeniden ortaya çıkmakta, kendisine ait olmayan fıkralar bile onun adı ile nakledilmektedir (Güleç, 2005, s. 71). Nasrettin Hoca, Türk dünyasının ortak mizah tipi olarak bilinir. Nasrettin Hoca’nın fıkraları Türk toplum yapısını ortaya seren bir nitelikte olup güldürürken düşündürülen bir özelliğe sahiptir (Kumartaşlıoğlu, 2015, s. 2482). Nasrettin Hoca hakkında yazılan ilk kitapta Hikâyeti Kitab-ı Nasrettin’de 43 fıkra var iken, 1676’da yazılan kitapta 112, 1822’de 160, 1958’de ise 445 Nasrettin Hoca fıkrası kayıt edilmiştir. Bugünlerde fıkra sayısının 500’ün üzerinde olduğunu söylemek mümkündür (Başgöz, 1998, s. 83). Nasrettin Hoca, kültürel mirasımız açısından, bizlere mütebessim yüzü sunan önemli bir mana yıldızımızdır. 13. yüzyılda yaşamış olan Nasrettin Hoca, o dönem insanların çektiği sıkıntıları nükte ile tebessümle, bilgelik ve ders dolu fıkralarıyla dindirmeye çalışmış, insanlara ümit ve yaşama sevinci vermiştir (Özçelik, 2008, s. 65). Nasrettin Hoca hakkında ve tarihî kimliği üzerinde güvenilir malumat, oldukça sınırlı olmakla birlikte Nasrettin Hoca’nın Türkiye’nin sınırlarını da aşan millî bir şahsiyetimiz olduğundan hiçbir kuşku duyulmamaktadır (Dönmez, 2014, s. 75).

Günümüzde başta Yunanistan olmak üzere Türk kültürünün etkisini Osmanlı Dönemi’yle birlikte asırlar boyunca içinde hissedilen Makedon, Sırp, Romen ve Boşnaklarda da Nasrettin Hoca ismi nükteleri ile yaşamaktadır. Nasrettin Hoca fıkraları Balkan coğrafyasında kimi zaman toplumların oluşturdukları farklı isim ve karakterlerle mezcederek yaygın biçimde anlatılmaktadır (Kumartaşlıoğlu, 2015, s. 2482). Siyasal anlamda son yüzyılda sorunlar yaşanan Ermenistan’da dahi Nasrettin Hoca ismi diğer bütün mizahi isimlerin üzerinde yer almaktadır. Tarihte asırlar boyunca beraber yaşamış Türk ve Ermeni toplumlar arasındaki ilişki, kültürel iletişimde de kendisini göstermiş ve bunun en güzel örneği yine Nasrettin Hoca ile gerçekleşmiştir (Öncül, Çaykırın, 2019, s. 1172). Sadece Ermenistan değil İspanya, İtalya ve Fransa gibi Avrupa’nın büyük ülkelerinde dahi Nasrettin Hoca nüktelerine benzer mizaha rastlandığı 1911 yılında Çek Folklorist Wesselki tarafından dile getirilmiştir (Aktaran Marzolph, 1995, s. 158). Yine aynı makalede Nasrettin Hoca’nın İran’da Molla Nasrettin olarak tanındığı da ifade edilmektedir. Televizyon veya iletişim araçlarının bu kadar yaygın olmadığı dönemlerden gelen bir kültürel etkileşimin nasıl ve hangi yolla gerçekleştiği de ayrı bir araştırma konusu olarak karşımızda durmaktayken ayrıca Türkiye’ye komşu ülkelerin şehirlerinde de Nasrettin Hoca ismi tanınırlığı düzeyi bilinmeye muhtaç bir durumdur.

Makaleye konu edinilen Noel Baba olarak bilinen Santa Claus ise Batı dünyası için önemli bir isim olarak özellikle yılbaşı kutlamalarında farklı bir kültürün simge ismi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültürümüze son otuz yılda özellikle televizyon ve medyanın yaygınlaşması ile birlikte küresel hâkim güçlerin bir ürünü olarak sokulmaya çalışılan Noel Baba figürü, Nuri Baba’ya evrildiği takdirde Türk toplumu tarafından genel bir kabul göreceği söylemleri (Çobanoğlu, 2017) olmakla birlikte bu makalede genel anlamda Konya şehir merkezi örneğinde Noel Baba’nın bilinirliği ölçülmeye çalışılmıştır.

Batı insanının Noel Baba efsanesiyle ve tanımsız bir sevgiyle bağrına bastığı dost (Işık, 2016), diğer bir ismiyle Aziz Nikolaos veya İngilizce ifadesiyle Santa Claus tarihsel olarak Anadolu’lu olup Demre doğumlu olduğu bilinmektedir. Bu anlamda yaşadığımız Anadolu topraklarının bir insanı (Işık, 2016) iken bu makale ve araştırmada Noel Baba ismi; Batı’nın pazarlama aracı olarak sunup, dini hüviyetinden

kopartarak pagan simgelerle donattığı (Şenay, 2007, s. 202) ayrıca küresel pazarlama stratejisi, gösterge bilim ve mitoloji birlikteliğinin iyi bir örneği olarak ilkinin 1869 yılında grafiker Thomas Nast'ın çizdiği daha sonra başta Coca-Cola firması ile diğer firmaların kullandığı Noel Baba imajı (Mckay, 2008, s. 3) ile değerlendirmeye alınmıştır.

Noel Baba'nın Batı ülkeleri hariç farklı kültürler tarafından ne kadar kabul edilip bilindiğine dair elimizde yeterli veri veya bilimsel çalışma olmamasına rağmen örneğin Yunanistan'da yaşayan etnik olarak Türk kökenli Müslümanların çocukları ile gençlerinin Noel Baba, Yeni Yıl Ağacı ve benzeri kutlama alışkanlıklarına yaklaşım tarzını araştıran makalelere (Tsibiridou ve Palantzas, 2013) rastlanabilmektedir. Bu makalede kültürel etkileşimin temel faktörlerinden bir tanesinin televizyon yayınları olduğu kabul edilmektedir. Yunanistan'da Türk televizyonlarını yoğun olarak seyreden çocukların Atatürk'e karşı sempati duydukları, seyretmeyenlerin ise Yunan kültürünün bir parçası olan Easter yumurtası veya Yeni Yıl Ağaçları gibi simgeler ile yılbaşı kutlamalarına daha aktif katıldıklarının gözlemlendiği kalitatif mülakatlar ile ortaya konulmuştur (Tsibiridou ve Palantzas, 2013). Bir başka makalede Amerika'da yaşayan Ortodoks Yahudilerin, Amerikalı Hristiyanların tek önemli dini kahramanı olan Santa Claus/Noel Baba'nın kültürel kimliğinden, çocuklarının etkilenmemesi için yılbaşında koydukları kutlamalara katılma yasaklamasıdır (Shlien, 1959, s. 394). Yine aynı makalede Noel Baba figürünün Amerika'da 1948 yılında CBS Columbia'nın senaristleri tarafından yazılan senaryolarla oluşturulduğu Amerikan halkı ve çocukları ile buluşturulduğu belirtilmektedir (Shlien, 1959, s. 391). Genel olarak bilinmektedir ki hayal ile gerçeklik arasındaki farklılığı görüp düşünebilme becerilerinin gelişmemesinden dolayı çocuklar ve gençler, yetişkinlere nazaran masalsi kahramanlara ve hikâyelere daha çok inanmaktadırlar. Sekiz yaşına kadar Santa Claus'a tam bir inanç varken bu yaştan sonra acaba gerçekte böyle birisi var mıdır ki sorusu çocukların zihin dünyasında oluşmaya başladığı (Woolley, 1997) ifade edilmektedir. Ayrıca çocuklar yılbaşı kutlamalarının tatil olarak kabul edilmesiyle aileleri ile sosyalleşmekte Durkheim'in ifade ettiği gibi ritüeller ve tatil günlerinin birleşmesiyle toplumun sosyalleşme imkanı artmaktadır (Etzioni, 2000, s. 49). Yılbaşı, Paskalya etkinlikleri gibi dinî ritüeller, toplumun farklılıklarını azaltan olaylar olup hem aile hem de toplumun din eksenli birleşmesi ve bütünleşmesi anlamında Hristiyanlar için oldukça önemlidir (Etzioni, 2000, s. 52). Bu anlamda yukarıda ifade edilen çerçevede çocukları ve yeni nesillerinin farklı kültürler içerisinde bir başka dinin sembollerine hayranlık duyup kaybolmaması için gösterilen Yahudi ebeveyn hassasiyetinde haklılık payı yadsınmaz bir gerçektir.

Amerika'da yaşayan Yahudi ailelerin çocukları için gösterdikleri hassasiyet Türkler için o kadar önemli olmasa ki örneğin Kırgızistan, kendisi için turizm danışmanlığı yapan bir İsveçli halkla ilişkiler firmasının ülkenin turizm potansiyelini artırmak için tarihsel veya kültürel hiçbir ilgisi olmamasına rağmen "Santa Claus diyarı Kırgızistan" diyerek sunduğu sloganı ülke sloganı olarak kullanmayı kabul etmiştir (Marat, 2009, s. 1133). Orta Asya'da yüzyılların Türk diyarı Kırgızistan, turizmde Batı ülkelerine hitap edebilmek ve yılbaşı tatilinden ekonomik anlamda yararlanmak adına Santa Claus diyarı olmayı kabul eden bir noktaya sürüklenebilmiştir.

Araştırmanın Konusu, Amaç, Önem ve Hipotezi

Philip K. Bock, "İnsan Davranışının Kültürel Temelleri" isimli kitabında insan davranışlarını kültürel unsurların belirlediğini ve dolayısıyla kişiye sirayet etmiş genetik bir bellekten söz etmektedir. Yazar kitabında, insanın dünyaya gelmesiyle birlikte davranış ve düşünüş biçimlerinin önceden kurulmuş olduğu savını ileri sürerek insan psikolojisi kültürel olarak der (Aktaran Durmuş, 2008, s. 242). Kültürel kimlik aslında psikoloji ve davranışlarımızı şekillendirmektedir. Dolayısıyla kültürümüzü şekillendiren kodlarda yaşanılacak değişiklikler toplumu oluşturan bireylerde psikolojiyi değiştirecek, davranışlara şekil verecektir.

Yüzyıllar boyunca Türk kültürüne şekil veren Nasrettin Hoca, Yunus Emre, Mevlana Celaleddin Rumi gibi şahsiyetlerin günümüz Türk toplumu tarafından ne kadar tanınıp bilindiği bu anlamda önem taşımaktadır. Milli ve dini şahsiyetlere bağlılık, onları tanıyıp bilmekten geçer. Bu anlamda bir bilgi, kişiler ve onların oluşturduğu toplumların tarihsel geçmişten aldıkları sağlam ruhsal kimliği ve sarsılmaz davranış kişiliklerini oluşturacaktır. Bu anlamda şu iki soru önem arz ediyor: Hayatının büyük bir kısmını Konya'nın

Akşehir ilçesinde geçiren Nasrettin Hoca'nın şahsiyeti ve temsil ettiği değer Konyalılar tarafından ne kadar tanınıyor? Diğer yandan Batı'nın medya ve iletişim araçları ile adeta bir tüketim kültürü olarak sunduğu Noel Baba Konyalılar tarafından sevilen ve tanınan bir figür müdür? Çalışmamızda bu sorular çerçevesinde Türk toplumu için önemli bir karakter olan Nasrettin Hoca'nın Konya'da özellikle çocuk ve gençler arasında tanınırlığının ortaya konulması amaçlanmıştır. Son birkaç asırdır bize yabancı Batı kaynaklı kültürel rüzgâr bizi her geçen gün değerlerimize yabancılaştırmaktadır. Öz kaybedildiğinde, özümüze yabancı olanların önerdiği ya da dayattığı çözüm önerileri, sorunlarımızı çözmekten uzak olacaktır (Dönmez, 2014, s. 86). Nasrettin Hoca'mıza ne kadar uzak ve onun karşısına yerleştirilmeye çalışılan Noel Baba'ya ne kadar yakınız soruları etrafında çalışmanın hipotezi, türbesi Konya Akşehir'de olan Nasrettin Hoca'nın Konya'da tanınırlığının fazla olacağı ve Noel Baba'dan daha çok insanların kendisine yakın göreceğidir. Muhafazakâr kimliği ile öne çıkan Konya'nın şehir merkezinde gerçekleştirilecek çalışma, Türkiye'nin ortalama kültürel çitasını göstermesi bakımından manidar olacaktır.

Araştırmanın Yöntemi

Bire bir görüşme anket tekniği ile kantitatif bir araştırma yapılmış olup Nasrettin Hoca, dini bir kimlik olarak Noel Baba ile tanınırlık bakımından mukayese edilerek istatistik programı SPSS ile analiz edilmiştir. Konya şehir merkezinde tesadüfi örneklem ile seçilmiş ve yüzde altmışı 35 yaş altı kişilerden oluşan denekler ile yapılan araştırma ($\alpha=202$) 2015 yılı Ağustos ayında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın uygulandığı tarih ile Nasrettin Hoca ve Noel Baba'nın yaşadığı zaman dilimi arasında ki farkın büyüklüğü, araştırmanın yayınlanacağı günümüz tarihi ile mukayese edildiğinde çalışma bugünün araştırması olarak kabul edilebilir. Konya her iki kültürel ismin ev sahipliğini yapan şehirdir. Toros dağlarının her iki tarafından dünya insanlığına cömertliği ve nüktedanlığı sunan bu kültürel öğeler Toros ve Konya havzasının isimleridir. Araştırmayı Konya şehir merkezinde yapmamızı anlamlı kılan önemli hususlardan bir tanesi de her iki ismin bu coğrafyanın insanı ve kültürel değeri olmasıdır.

Konya şehir merkezinde şehir dışından yoğun biçimde gelen üniversite öğrencisi söz konusudur. Araştırmanın yapıldığı zaman dilimi Konya'da yaşayan yerli kesime ulaşma bakımından en uygun tarihlere ki şehir dışından gelen öğrenci sayısı neredeyse yok denecek seviyededir. Bu araştırmamızın Konyalılar ile yapılma amacı doğrultusunda güvenilirliği artırmaktadır.

Araştırmaya Katılanların Sosyo Demografik Özellikleri

Araştırma evrenini Konya şehir merkezi oluşturmaktadır. Konya'da tesadüfi örneklem ile 202 kişilik denek grubu belirlenmiş ve anket bu kişilerle gerçekleştirilmiştir. Eşit oranlara yakın düzeylerde erkek ve kadın olmasına, eğitim düzeyleri bakımından da Türkiye eğitim düzeyi oranlarına yakın oranlarda eğitim oranlarına ulaşılmaya çalışılmıştır.

On ve yirmi dört yaş arası örneklemde görüşülen kişi yüzdesi 31,7 iken elli beş yaş üzeri olanların oranı 5,9'dur. Otuz beş yaş grubundan küçük olanların oranı yüzde 60'dan fazladır. Bu bizim bu yaş grubu ortalama olarak alacak olursak araştırmada otuz beş yaş altı ve üstü şeklinde iki yaş grubu arasında analiz yapabilmemize olanak sağlayacaktır. Örneklem grubundakilerin öğrenim durumları farklılık arz etmekle birlikte üniversite mezunlarının yüzdesi 15,8'dir.

Tablo 1. Deneklerin Sosyo Demografik Özellikleri

		Kişi Sayısı	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	98	48,5
	Erkek	104	51,5
Yaş	10-18	38	18,8
	19-24	26	12,9
	25-34	58	28,7
	35-44	40	19,8
	45-54	28	13,9

	55+	12	5,9
Öğrenim	İlkokul	52	25,7
	Ortaokul	38	18,8
	Lise	80	39,6
	Üniversite	32	15,8
	Toplam	202	100,0

Araştırma Bulguları

Yapılan araştırmada örneklem grubuna Nasrettin Hoca'yı ne kadar tanıdığı, Nasrettin Hoca algısı ve yine bu algıya dayanarak Noel Baba figürünün tanınırlığının ne seviyede olduğu incelenmiştir. Nasrettin Hoca ve Noel Baba algısı araştırılmış ve aşağıda sırasıyla sonuçlar ortaya konulmuştur.

Tablo 2. Nasrettin Hoca denilince aklınıza ne geliyor?

	Kişi Sayısı	Yüzde
Fıkra	102	50,5
Eşeğe ters binen adam	26	12,9
Akşehir	16	7,9
Güldürürken düşündüren	14	6,9
Karikatür	10	5,0
Hiçbir şey	8	4,0
Mizah	6	3,0
Şişman adam	6	3,0
Göle yoğurt çalması	4	2,0
Sarığı	4	2,0
Diğer	6	3,0
Toplam	202	100,0

Nasrettin Hoca nüktelerinde eşeğe ters binmesiyle, sarığıyla, dış görünüşüyle oldukça ilgi çeken bir figür olmakla birlikte örneklem grubuna sorulan, “Nasrettin Hoca denilince akla gelen nedir?” sorusuna verilen cevapların %50,5'i fıkraları demiştir. Nasrettin Hoca ile birlikte olumsuz algılanabilecek herhangi bir durumun ve ifadenin yer almaması toplumda oldukça pozitif bir algının varlığına işaret etmektedir. Ayrıca çıkan sonuçların çok büyük bir oranı Hoca'nın fıkralarında geçen olaylara ve eşyalara işaret etmesi bakımından isabetli sonuçlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 3. Nasrettin Hoca nerelidir?

	Sayı	Yüzde
Akşehir	140	69,3
Bilmiyorum	30	14,9
Konya	6	3,0
Eskişehir	6	3,0
Ankara	4	2,0
Manisa	4	2,0
Kütahya	4	2,0
Sivrihisar	4	2,0
Nevşehir	2	1,0
Edirne	2	1,0
Toplam	202	100,0

Tablo 3'de araştırma alanını oluşturan örneklem grubuna, “Nasrettin Hoca nerelidir?” sorusu sorulmuştur. “Nasrettin Hoca nerelidir?” sorusuna % 69,3'ü Akşehir demiştir. Hoca, 1208 yılında Sivrihisar'ın Hortu köyünde doğmuştur. 1284 yılında da Akşehir'de vefat etmiştir (Sakaoğlu, 2013, s. 15).

Sivrihisar cevabını verenlerin oranı araştırmada sadece yüze 2 çıkmıştır. Nasrettin Hoca gerek hayatının büyük kısmını Akşehir’de geçirmesinden gerekse de Hoca’ya sahiplenme bakımından Akşehir’in Sivrihisar’a göre daha aktif olmasından kaynaklı olsa gerek Akşehir çok büyük oranda araştırmada çıkmıştır.

Tablo 4. Yaş & Hoca Nerelidir?

Yaş	Bilmiyorum	Akşehir	Konya	Eskişehir	Ankara	Manisa	Kütahya	Neşehir	Edirne	Sivrihisar
10-18	36,8%	42,1%	5,3%		10,5%				5,3%	
19-34	11,9%	69,0%	4,8%	4,8%			4,8%	2,4%		2,4%
35-44	6,9%	84,7%		2,8%		4,2%				1,4%
45-54	12,5%	62,5%				12,5%				12,5%
Toplam	14,9%	69,3%	3,0%	3,0%	2,0%	2,0%	2,0%	1,0%	1,0%	2,0%

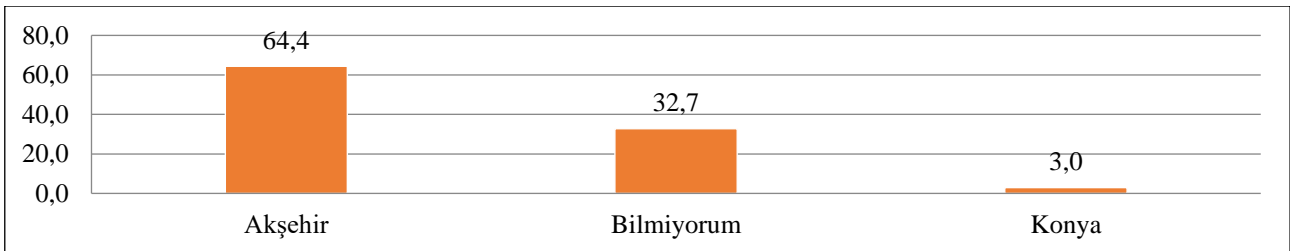
P<0,05 Anlamlı bir ilişki

Tablo 4’te “Nasrettin Hoca nerelidir?” sorusuna hangi yaş grubunun nasıl cevap verdiği ortaya konulmuştur. Buna göre, Nasrettin Hoca’nın nereli olduğunu hiç bilmeyenler arasında 10-18 yaş grubu dikkat çekmektedir. Bu grubun yüzde 36,8’i Nasrettin Hoca’nın nereli olduğunu hiç bilmiyor iken Ankara diye cevap verenlerin yüzdesi 10,5 Edirne diyenlerin oranı ise yüzde 5,3 olarak çıkmıştır. Sivrihisar’ı söyleyenlerin oran olarak en fazla olduğu yaş grubu ise 45 yaş ve üzeri olanlardır.

Tablo 5. Nasrettin Hoca’nın mesleği nedir?

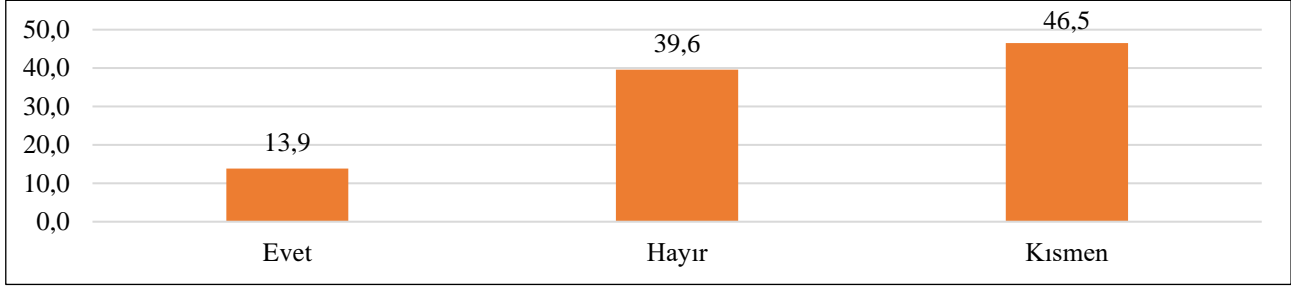
	Kişi Sayısı	Yüzde
Hoca – İmam	122	60,4
Filozof	20	9,9
Kadı	20	9,9
Mimar	6	3,0
Komedyen	6	3,0
Öğretmen	2	1,0
Çiftçi	2	1,0
Tüccar	2	1,0
Bilmiyorum	22	10,9
Toplam	202	100,0

Nasrettin Hoca’nın mesleği nedir sorusuna hoca ve imamdır şeklinde cevap verenlerin oranı yüzde 60,4 iken bilmediğini ifade edenlerin oranı ise yüzde 10,9 olarak çıkmıştır. Hoca’yı filozof olarak görenlerin oranı da azımsanmayacak yüzde de olup 9,9’dur.

Grafik 1. Nasrettin Hoca’nın türbesi nerededir?

Örneklem grubunun %64,4'ü Nasrettin Hoca'nın türbesinin Akşehir'de olduğunu bilirken, %32,7'si bilmiyorum, %3'ü de Konya cevabını vermiştir. Örneklem grubunun Konya'da bulunmasından dolayı Nasrettin Hoca'nın türbesinin nerede olduğu sorusuna "bilmiyorum" cevabının bu oranda (%32,7) verilmesi dikkat çekicidir.

Grafik 2. Nasrettin Hoca hakkında yeterli bilgi sahibi olduğunuzu düşünüyor musunuz?

"Nasrettin Hoca hakkında yeterli bilgi sahibi olduğunuzu düşünüyor musunuz?" sorusuna örneklem grubunun sadece %13,9'u "evet" demiştir.

Konyalıların yüzde 40'ı Hoca hakkında yeterli bilgi sahibi olmadığını ifade ederken yüzde 46,5'i ise kısmen bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir.

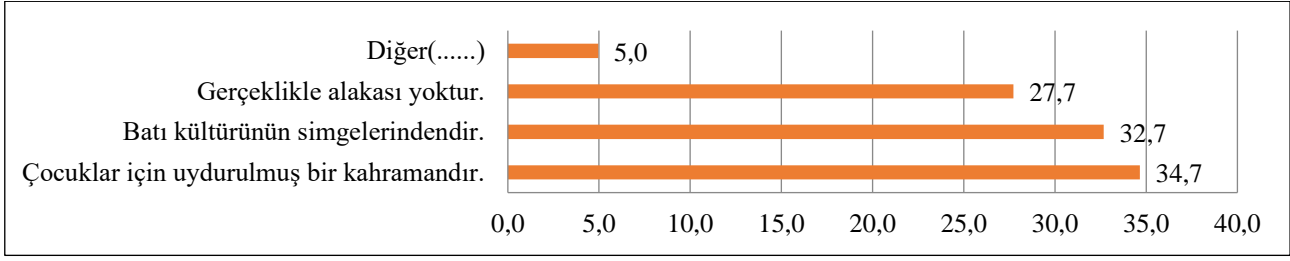
Tablo 6. Noel Baba denildiğinde ilk akla gelen nedir?

	Sayı	Yüzde
Yılbaşı	96	47,5
Hediye	20	9,9
Çam ağacı	18	8,9
Hristiyan bayramı	12	5,9
Eğlence	10	5,0
Yalan	10	5,0
Hiçbir şey	8	4,0
Baca	6	3,0
Kar	4	2,0
Yurtdışı	4	2,0
Süs	4	2,0
Şapka	4	2,0
Geyikler	4	2,0
Çocuklar	2	1,0
Toplam	202	100,0

Noel Baba makalenin giriş kısmında ifade edildiği gibi Aziz Nicolas olarak bilinen, Antalya'nın Demre ilçesinde yaşamış ve Hristiyan dünyasında masalsi bir şekilde çocuklara yılbaşında hediye getirdiğine inanılan bir karakterdir. Avrupalıların bu inancından dolayı Aziz Nicolas ile yılbaşı kutlamaları özdeşleştirilmiş ve Noel Baba karakteri ortaya çıkarılmıştır (Işık, 1997, s. 448).

Araştırmada "Noel Baba dendiğinde ilk akla gelen nedir?" sorusunun cevabı %47,5 gibi bir oranla "Yılbaşı" olmuştur. Daha sonrasında ise yine yılbaşı ile özdeşleşmiş şekilde "hediye", "çam ağacı", "Hristiyan bayramı" gibi seçenekler toplam %24,7 ile ilk akla gelenler arasında olmuştur.

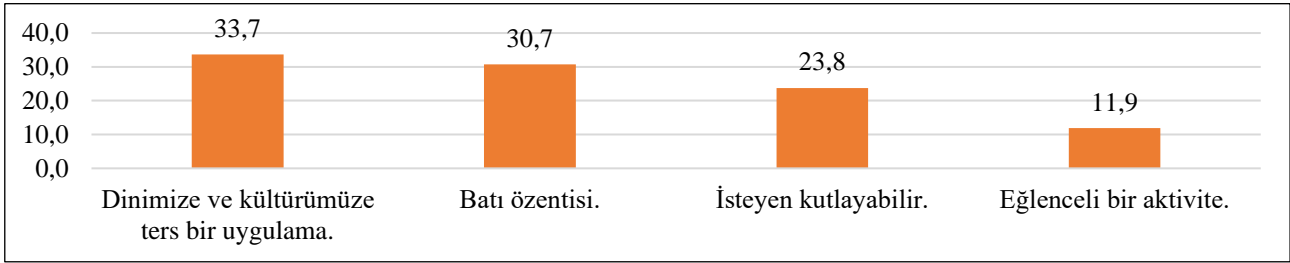

Grafik 3. Noel Baba hakkında ne düşünüyorsunuz?

Araştırmada “Noel Baba hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna örneklem grubunun %34,7’si “Çocuklar için uydurulmuş bir kahramandır” demiştir. %32,7’si ise “Batı kültürünün simgelerindendir” cevabını verirken, %27,7’si “Gerçeklikle alakası yoktur” demiştir.

Araştırmanın bu sorusuna verilen cevaplardan neredeyse hiç birisi Türk kültürü ile alakalı bir duruma işaret etmemekle birlikte gerçekte böyle bir şahsiyetin olmadığına dair inanç yüzde ellilerin üzerinde çıkmıştır.

Grafik 4. Noel kutlamaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Araştırmada Noel Baba ile özdeşleşmiş Yılbaşı kutlamaları veya diğer ismiyle Noel kutlamaları da sorulmuş ve bu konu hakkında Konyalıların düşünceleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Örneklem grubunun %33,7’si “dinimize ve kültürümüze ters bir uygulama” olduğunu, %30’u “batı özentisi” olduğunu düşünürken %23,8’i “isteyen kutlayabilir” diye düşünürken, %11,9’u “eğlenceli bir aktivite” olduğunu söylemiştir. Yüzde 35,7’lik bir oran Noel kutlamalarına liberal bir bakış açısı ile yaklaşmakta olup isteyen kutlayabilir ve eğlenceli bir aktivite demektir.

Tablo 7. Yılbaşı kutlar mısınız?

	Sayı	Yüzde
Evet	24	11,9
Hayır	166	82,2
Bazen	12	5,9
Toplam	202	100,0

Bir üst soruda Noel kutlamalarına karşı olmayan grubun bir kısmının Yılbaşı kutlaması yapmadığı görülmektedir. Konya yılbaşı kutlaması yapan yaklaşık yüzde 12’lik bir kesim söz konusudur. Bazen yılbaşı kutlayanları da bu gruba dahil ettiğimizde yüzde 17,8’lik bir oranda Konya’da yılbaşı kutlaması yapıldığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 8. Yaş& Yılbaşı kutlar mısınız?

	Evet	Hayır	Bazen
10-18	36,8%	52,6%	10,5%
19-34	9,5%	83,3%	7,1%
35-44	2,8%	94,4%	2,8%
45-54		100,0%	
Toplam	11,9%	82,2%	5,9%
P<0,05 Anlamlı bir ilişki			

Yılbaşı kutlayanların içerisinde en fazla 10-18 yaş grubunda ki yüzde (36,8) olur iken bunu yüzde 9,5 ile 19-34 yaş grubu ve yüzde 2,8 ile 35-44 yaş grubu takip etmektedir. Yaş arttıkça yılbaşı kutlama yüzdesi azalmaktadır. 10-18 yaş grubunda bu oran yüksek olması, çocuklarda ve gençlerde yılbaşı kutlamalarına ve bu kültüre bir eğilimin ve sempatinin varlığına işaret etmektedir.

Tablo 9. Sizce Türk toplumunda Nasrettin Hoca mı yoksa Noel Baba mı daha çok tanınıyor?

	Sayı	Yüzde
Nasrettin Hoca	126	62,4
Noel Baba	76	37,6
Toplam	202	100,0

Türk toplumunda Nasrettin Hoca mı yoksa Noel Baba mı daha çok tanınıyor sorusuna Konyalıların yüzde 37,6'sı Noel Baba cevabını vermiştir. Yüzde 62,4'lük bir kesim Nasrettin Hoca cevabını vermiştir. Bir sonraki tabloda bu cevap ve yaş grupları arasında ki kare uygulanmış gençler ve yetişkinler arasında ki ilişki öğrenilmeye çalışılmıştır.

Tablo 10. Yaş & Sizce Türk toplumunda Nasrettin Hoca mı yoksa Noel Baba mı daha çok tanınıyor?

	Nasrettin Hoca	Noel Baba
10-18	47,4%	52,6%
19-34	47,6%	52,4%
35+	86,1%	13,9%
45-54	75,0%	25,0%
Toplam	62,4%	37,6%
P<0,05 Anlamlı bir ilişki		

Tablo 10'da örneklem grubunu yaş frekanslarına göre incelediğimizde 10-18 yaş aralığında bulunan grubun %52,6'sı "Noel Baba daha çok tanınıyor" derken, %47,4'ü "Nasrettin Hoca daha çok tanınıyor" demiştir. 19-34 yaş aralığında bulunan grup da hemen hemen aynı oranlara sahip olduğu görülmüştür. 35 yaş üzeri grubun ise 13,9'u "Noel Baba daha çok tanınıyor" derken, %86,1'i "Nasrettin Hoca daha çok tanınıyor" demiştir.

Burada "Nasrettin Hoca ve Noel Baba'nın tanınırlığı" yaş ile ilişkilendirildiğinde örneklemdeki çocuk ve gençlerin Noel Baba'nın daha çok tanındığını belirttikleri ortaya çıkmıştır.

Tablo 11. Siz kendinizi hangisine daha yakın hissediyorsunuz?

	Sayı	Yüzde
Nasrettin Hoca	180	89,1
Noel Baba	22	10,9
Toplam	202	100,0

Ankete katılan gruba Tablo 11’de bu iki figürden “hangi karakterin kendilerine yakın olduğu” sorulmuştur. Nasrettin Hoca’yı kendine yakın hissedenlerin oranı %89,1 çıkarken yüzde 11’lik bir kesim kendisini Noel Baba’ya daha yakın hissetmektedir.

Tablo 12. Yaş & Siz kendinizi hangisine daha yakın hissediyorsunuz?

	Nasrettin Hoca	Noel Baba
10-18	68,4%	31,6%
19-34	90,5%	9,5%
35+	97,2%	2,8%
45-54	100,0%	
Toplam	89,1%	10,9%
P<0,05 Anlamlı bir ilişki		

Tablo 12’de yaş ve Nasrettin Hoca, Noel Baba’dan hangisini kendilerine yakın gördükleri arasındaki ilişki görülmektedir. 18 yaşından küçüklerin yüzde %31,6’sı kendisini Nasrettin Hoca’dan daha çok Noel Baba’ya yakın hissettiğini ifade etmektedir. Bu oranların yaş arttıkça azaldığı görülmektedir.

Tablo 13. Türk kültüründe Nasrettin Hoca’nın unutulduğunu düşünüyor musunuz?

	Sayı	Yüzde
Evet	32	15,8
Hayır	120	59,4
Kısmen	50	24,8
Toplam	202	100,0

Tablo 13’de “Türk kültüründe Nasrettin Hoca’nın unutulduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya örneklem grubunun %15,8’i evet, %59,4’ü hayır, %24,8’i kısmen cevabını vermiştir. Evet ve kısmen cevaplarının toplamı 40,6’dır ki bu oran Nasrettin Hoca’nın unutulduğunu düşünenlerin Konya’da ki durumunu göstermektedir.

Sonuç

Konya şehir merkezinde tesadüfi örneklem ile tespit edilen grup ile yapılan araştırmanın en manidar sonucu 10-18 yaş grubu çocuk ve gençler arasında kendisini Nasrettin Hoca’dan ziyade Noel Baba’ya daha yakın görenlerin oranının yüzde 31,6 çıkmasıdır. Ayrıca araştırma sonucunda görülmüştür ki çocuk ve gençlerde Nasrettin Hoca’nın tanınırlığı Noel Baba tanınırlığına göre daha azdır.

Yaş azaldıkça Nasrettin Hoca bilinirliğinin düştüğü gözlemlendiğinde gerek eğitim gerekse de medyada kendini sorgulayan bir durumun gerçekleşmesi elzem gözükmektedir. Medya yayınlarında Türk kültürü ve geleneklerine uygun şahsiyetleri gündeme getirmelidir. Eğitim çalışmalarında daha sıkı şekilde Türk ve İslam geleneğine uygun isimlerin yeni nesillere öğretilmesi konusunda çalışmaların hızlandırılmasının gerekliliği görülmektedir.

Yeni nesilde Noel Baba figürü yükselen bir değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmanın Türkiye’nin en muhafazakâr şehirlerinin başında kabul edilen Konya’da yapıldığı göz önüne alındığında Ege veya Akdeniz bölge şehirlerinde yapılacak buna benzer anketler ayrıca merak uyandıracak sonuçları sağlayacaktır.

Çocuklar ve gençler geleceğimizdir. Geleceğimizi kurarken geleceğimizin kahramanlarını yeni nesillere sevdirmemiz önemli bir kültür hizmeti olacaktır. Nasrettin Hoca’yı tanıtıcı çalışmaların yapılması önemli bir ihtiyaç olarak belirmektedir.

Türk kültürü ve isimlerinin genel anlamda eğitim alanında ve müfredatta daha yoğun şekilde kullanılmasının gerekliliği görülmektedir. Medyanın genel programlarında ve sunumlarında bu hassasiyete uyarak çalışmalarını yürütmelerinin önemi görülmektedir.

Halkla ilişkileri kültürel boyutta kuran başta Kültür Bakanlığı gibi kurumların izleyecekleri proje ve çalışmalarda Türk kültür ve geleneklerine uygun isimleri tanıtıcı faaliyetlere konu etmesinin elzem olduğu görülmektedir. Yerel yönetimlerin kültürel anlamda Nasrettin Hoca başta olmak üzere Türk tarihi ve geçmişini hatırlatan isimleri daha fazla ve yoğun bir şekilde şehir insanı ile buluşturmasının önemi ortadadır. Çocuklar ve gençlere dönük yeni tanıtıcı farklı çalışmaların yapılması gerektiği görülmektedir.

Kaynakça

- Başgöz, İ. (2006). “Nasrettin Hoca Hikâyelerinin Tarih İçinde Değişimi”, N. Abacı (Ed.), *VIII. Uluslararası Türkiye'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi Kongresi: 18-21 Haziran 1998- Bursa: Bildiriler içinde* (ss. 83-89), Bursa, Lulu Press.
- Çobanoğlu, Y. (2017, 2 Ocak). Rahat olun! Noel Baba, “Nuri Baba” olunca eve kapıdan girecek. *BirGün Gazetesi*, s. 2.
- Dönmez, S. (2014). “Bir Bilge Filozof Olarak Nasreddin Hoca”, *Türk Dünyası Bilgeler Zirvesi: Gönül Sultanları Buluşması: 26 -28 Mayıs 2014- Eskişehir: Bildiriler içinde* (ss. 75-86), Eskişehir, Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı.
- Durmuş, M. (2009). “Güldürünün Saklanan Gerçeği ve Nasrettin Hoca Fıkralarında Sosyo Psikolojik Kendilik Tanımlaması”, *21. Yüzyılı Nasrettin Hoca ile Anlamak Uluslararası Sempozyum: 8-9 Mayıs 2008- Ankara: Bildiriler içinde* (ss. 241-252), Ankara, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.
- Etzioni, A. (2000). “Toward a Theory of Public Ritual”, *Sociological Theory*, 18 (1), 44-59.
- Gölpınarlı, A. (1996). *Nasrettin Hoca*. İstanbul, İnkılap Kitabevi.
- Güleç, H. (2005). “Nasrettin Hoca'nın Kişiliği ve Fıkralarının Özellikleri”, *1. Uluslararası Akşehir Nasrettin Hoca Sempozyumu: 2005- Akşehir: Bildiriler içinde* (ss. 71-79), Akşehir, Akşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Gürbüz, Y. E. (2010). “Aziz Nikolaos ve Noel Baba arasındaki Kayıp Halka: Hollandalı Sinterklaas”, *NTV Tarih*, (12), 64-65.
- Işık, A. G. H. (1997). “Dini Köken Açısından Noel ve Yılbaşı”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (7), 448-464.
- Işık, F. (2016, 31 Aralık). Noel Baba Anadolulu. *Milliyet Gazetesi*, s. 2.
- Karpuz, H. (1996). “Nasreddin Hoca Türbesi”, M. S. Koz (Haz.), *Nasreddin Hocaya Armağan içinde* (ss. 193-204), İstanbul, Oğlak Yayıncılık Reklamcılık.
- Kumartaşlıoğlu, S. (2015). “Makedonya'da Anlatılan Nasrettin Hoca ve İtar Peyo Fıkraları Üzerine”, *Yeni Türkiye Rumeli Balkanlar Özel Sayısı II*, 67, 2482-2491.
- Marat, E. (2009). “Nation Branding in Central Asia: A New Campaign to Present Ideas about the State and the Nation”, *Europe-Asia Studies*, 61 (7), 1123-1136.
- Marzolph, U. (1995). “Molla Nasr al-Din in Persia”, *Iranian Studies*, 28 (3), 157-174.
- Mckay, GA. (2008). *Consumption, Coca-colonisation, Cultural Resistance and Santa Claus*. 30 Eylül 2020 tarihinde, http://usir.salford.ac.uk/id/eprint/2227/1/Christmas_McKay_chapter.pdf adresinden erişildi.
- Öncül, K. & Çaykırın, G. (2019). “Ermenistan'da Nasrettin Hoca Algısı ve Açıklamalı Kaynakça”, *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7 (16), 1169-1177.
- Özçelik, M. & Yeşilyurt, F. (2012). *Minyatürlerle Menakab-ı Hoca Nasrettin*. Konya, Akşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Özçelik, M. (2008). *Anadolu ve Dünya Bilgesi Nasrettin Hoca*. Konya, Akşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (2013). *Nasrettin Hoca Üzerine Yazılar*. Konya, Kömen Yayınları.

- Sgatzos, A. (2013). “Baba Noel and Yeni Yıl Ağaç Symbols of The Myth of Christmas in Schools of The Muslim Minority”, F. Tsibiridou & N. Palantzas (Ed.), *Myths of the other in the Balkans* içinde (s.138-144). Thessaloniki, Paris Aslanidis.
- Shlien, J. (1959). “Santa Claus: The Myth in America”, *A Review of General Semantics*, 16 (4), 389-400.
- Şahin, H. İ. (2010). “Türkmenistan’da Nasrettin Hoca ve Timur Fıkraları”, *Bilig Türj Dünyası ve Sosyal Bilimler Dergisi*, (55), 135-146.
- Şenay, B. (2007). “Noel”, *TDV İslam Ansiklopedisi*. (1. bs., C. 33, ss. 201-202). İstanbul.
- Şimşek, E. (2005). “Nasrettin Hoca’nın Şairliğini Konu Alan Fıkralar Üzerine Bir Değerlendirme”, 1. *Uluslararası Akşehir Nasrettin Hoca Sempozyumu: 2005-Konya: Bildiriler* içinde (ss. 30-38), Akşehir, Akşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Wall, B. M. (1949). “Nasreddin Hoca”, *Prairie Schooner*, 23 (4), 352-357.
- Woolley, J. D. (1997). “Thinking about Fantasy: Are Children Fundamentally Different Thinkers and Believers from Adults?”, *Child Development*, 68 (6), 991-1011.